

5. *Мартышин Д.С.* Социальная работа Церкви как важнейшее условие социализации человека / Д.С. Мартышин, П.В. Бочков // Молодой ученый. – 2014. – №1. – С. 609-613.
6. О принципах организации социальной работы в Русской Православной Церкви // Русская Православная Церковь. Официальный сайт Московского Патриархата. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.patriarchia.ru/db/text/1401894.html>.
7. Основы социальной концепции Русской Православной Церкви / Офіційний сайт Московського патріархату [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн.: <http://www.patriarchia.ru/ua/>.
8. *Процюк Р.Р.* Соціальна доктрина православ'я і становлення громадянського суспільства в Україні / Р.Р. Процюк // Грані. – 2015. - №3 (119). – С. 125-130.
9. *Хеффнер Й.* Христианское социальное учение / Хеффнер Й. – М.: Духовная Библиотека, 2001. – 323 с.
10. Ювілейний Помісний Собор Української Православної Церкви Київського Патріархату 9-10 січня 2001 р. (документи і матеріали) / упорядник єп. Димитрій (Рудюк). – К.: Вид. відділ УПЦ-КП, 2001. – 60 с.

УДК 2:25.21

*Гелетюк М.В.*

*Карпатський університет імені Августина Волошина*

## АСПЕКТИ ПАСТИРСЬКОГО СЛУЖІННЯ В УКРАЇНІ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

*У статті розглянуто постать православного священика в умовах сучасності, а також охарактеризовано діяльність пастиря і аспекти його служіння в ХХІ столітті. Розкрито основні сторони діяльності священика та способи їх застосування. За допомогою цитат із Святого Письма та творів святителів Церкви, розкрито основні проблеми пастирського життя сучасного священика. Запропоновано методики розв'язання цих проблем.*

**Ключові слова:** Бог, церква, пастирське служіння, суспільство, парафія, служіння, проповідь, магія, ворожбитство.

*Гелетюк Н.В. Аспекты пастырского служения начала ххi века В статье рассмотрены фигура православного священника в условиях современности, а также охарактеризована деятельность пастыря и аспекты его служения в ХХI веке. Раскрыто оновному стороны деятельности священника и способы их применения. С помощью цитат из Священного Писания и творений святителей Церкви, раскрыты основные проблемы пастырской жизни современного священника. Предложены методики решения этих проблем.*

**Ключевые слова:** Бог, церковь, пастырское служение, общество, приход, служение, проповедь, магия, ворожбицтво.

*Heletjuk M. Aspects of pasturian service the beginning of the xxi century The article deals with the figure of an Orthodox priest in the conditions of the present, as well as describes the activities of the pastor and aspects of his ministry in the twenty-first century. Discovered the new aspects of the priest's activities and how they are applied. With the help of quotations from the Scriptures and works of the holy Church, the main problems of the pastoral life of the modern priest are revealed. The methods of solving these problems are proposed.*

**Keywords:** God, church, pastoral ministry, society, parish, ministry, sermon, magic, divination.

**Постановка проблеми.** Неабияке значення у житті Святої Православної Церкви має питання священицьких покликань, оскільки сьогодні Україна і світ переживають брак священицьких покликань, та відповідального ревного служіння пастирів. Зауважимо, що без покликання не може бути духовного, втім як і немає людини без нього. Життя кожної людини – це дар Божий, і тільки Він, Господь, може розпоряджатися ним. Ніколи людина не зможе відчутти Бога у житті допоки не довірить себе і своє життя Йому, Своєму Творцю, цілковито.

У Біблії чітко вказано про покликання Аврама: «Вийди зо своєї землі, від родини своєї і з дому батька свого до краю, який Я тобі покажу. І народом великим тебе Я вчиню, і поблагословлю Я тебе, і звеличу ймення твоє і будеш ти благословенням. І поблагословлю, хто тебе благословить, хто ж тебе проклинає, того прокляну. І благословляться в тобі всі племена землі!» (Бут. 12:1-3). Так покликані були до апостольського служіння і прості рибалки словами: «Ідіть за Мною, Я зроблю Вас ловцями людей» (Мф. 4:18). Першими Господь покликав Андрія, Симона, згодом й інших.

У Святому Письмі – як у Старому так і у Новому Завітах є – багато місць, в яких йдеться про покликання взагалі. Служіння апостолів і пророків було обумовлене саме покликанням Божим. Це служіння не обирається самовільно, а дається від Небесного Пастирона начальника для осіб до того покликаних, а не для будь-якого чоловіка. В поклику чується голос до особливого служіння [4].

Митрополит Антоній Сурожський говорив, що покликання до пастирського служіння буває з двох джерел. Дехто вважає, що їх покликав Сам Бог, якийсь внутрішній голос їм просто говорить, що їхня дорога – священство, що саме цього від них чекає Сам Господь і що їм залишається тільки відізватися. Деяких людей обирає народ. Це означає, що є люди, які в очах оточуючих парафіян чи співбратів-священиків у всіх аспектах готові до священства, але яким і на думку не спадало стати священнослужителями, тому що або самі себе не вважають достойними священства, або ніколи не задумувалися над можливістю прийняти священство. Інколи люди приходять до єпископа і говорять: ми могли б перед цим чоловіком відкривати свої серця, тобто сповідатися. Тоді єпископ каже йому, що декілька людей побачили на тобі печать священства і мені здається це дуже важливо. Тож якщо цей чоловік відчує, що він покликаний до служіння Богові і людям, які за нього відповідальні, то він повинен ретельно розібратися й визначитися стосовно подальшого свого життя [6, с. 89-90].

Але бувають і цілком протилежні ситуації, зокрема коли людина тягнеться до священства, керуючись бажанням мати владу над людьми, прагненням слави людської

або в найгіршому випадку, коли матеріальні цінності, бажання збагатитися є пріоритетними у кандидата в священники. На жаль, такі люди не до кінця розуміють слова Ісуса Христа, Який, посилаючи апостолів на проповідь, мовив: «Не беріть ані золота, ані срібла, ані мідяків до своїх поясів, ані торби в дорогу, ані двох одеж, ні сандалів, ні палиці. Бо вартий робітник своєї поживи» (Мф. 10:9-10). Справа священника – це служіння заради спасіння людей, високе і достойне служіння. Священик повинен бути цілковито відданим цьому служінню і не думати про гроші, їжу і одяг; ті, кому ми служимо, повинні нагороджувати нас за наші неоціненні для них труди із своєї власності і за своїм бажанням. Вони не повинні робити цього на показ, тому що, якщо ми «сіяли вам духовне, чи ж велика то річ, як пожнемо ми ваше тілесне» (1 Кор. 9:11). Священики дбають про вічне спасіння безсмертних душ, а отримують за це тлінні речі: гроші, їжу, одяг для тіла [1].

**Наукова новизна** полягає у спробі систематизації проблем сучасного пастиря. Оскільки в суспільстві XXI століття, де загальні суспільні цінності втратили свою вагу, перед священниками постає ряд викликів на які потрібно реагувати, задля збереження духовності і віри.

**Мета статті** – висвітлити основні методи пастирського служіння та взаємодії священника з різними верствами населення в сучасних умовах.

**Завдання:** висвітлити основні аспекти соціального служіння в сучасних умовах; навчити відрізняти магізм та окультизм від правдивого вчення Церкви і служіння Богу; вказати на новітні засоби впливу на душі людей.

Аналізуючи попередні джерела, зокрема твори святих отців Церкви, тексти Святого Письма можемо зробити акцент, що даною проблематикою займалися: святий преподобний Іоан Кронштадтський [2, 3], святитель Антоній Митрополит Сурожський [1], святитель Іоан Золотоустий [5], Святий Симеон Богослов [7], архімандрит Кипріян (Керн) [6].

**Виклад основного матеріалу.** Часто майбутні пастирі не до кінця усвідомлюють, що чекатиме їх після хіротонії, які виклики поставить суспільство, адже ми живемо в багатоконфесійному середовищі. У Західній Україні розпочинаючи з 1990 р., є протистояння між православними та греко-католиками, в Східній Україні – протистояння між патріархатами (УПЦ МП і УПЦ КП та УАПЦ), а на ґрунті цих протистоянь різко зростає кількість протестантських рухів та тоталітарних сект. У тих населених пунктах, де ще не встигли збудувати православний храм, люди через свою необізнаність вдаються до магії, тобто там «процвітають»: знахарство, ворожбитство, відьмарство, екстрасенсорика і т.д.

Проблема сучасного пастирства має й інші аспекти. Зокрема проблема полягає в тому, що багато молодих ще не зовсім духовно сформованих священників впадають в так звану манію младостарчества. Особливо тоді, коли молодий священник добре виголошує проповіді, гарно співає, має привабливий вигляд, тоді такий пастир вважає, що кожне його слово – перлина мудрості, кожна його проповідь затьмарює Златоуста, його молитовність – вогонь перед Богом. Найгірше те, що недосвідчений, а головне, нерозумний пастир сам починає вірити у свої вигадані дарування, звикаючи непомітно для себе до ролі такого «цілителя», «молитвеника», «святого» [3, с. 20].

На мою думку, важливим аспектом у пастирському служінні є і особисте життя священика, так би мовити, життя поза храмом, сімейне життя, родинні стосунки. Коли ж мова йде про кандидата у священики, то дуже важливим є вибір дружини, народження та виховання дітей.

Кожний священник зобов'язаний проповідувати Слово Боже. Про це говорить святий апостол Петро: «пасіть стадо Боже, що у вас, наглядajte не з примусу, але добровільно по-Божому» (1 Петр.5:2). Слова «пасіть стадо Боже» – означають кормити його Словом Божим. Віра людей є такою, якою є проповідь священників. Взагалі слово має силу, адже – це провідник, через який в душу вливаються не лише думки і образи, а й потік відчуттів, переживань та бажань. Як писав святий і праведний Іоан Кронштадтський: «Слово – це еманція волі людини, це видіння душі його, самостійний центр сил – якби жива істота з тілом зіткана з повітря і внутрішньої структури форми звукової хвилі» [7, с. 273]. Усім відома могутність слова в устах визначних ораторів-проповідників. Самого Господа Ісуса Христа, возлюблений учень Іоан, назвав воплощеним Словом – Логосом: «Споконвіку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово. Воно у Бога було споконвіку» (Ін.1:1-2). Слова Господа мали неабияку силу, саме тому послідовники Христа і слухачі Слова Божого говорили: «Чоловік ще ніколи так не промовляв, як Оцей Чоловік...» (Ін. 1:46). Говорили про Нього і юдеї: «Слово Його було владне» (Лк.4:32). Цим словом Господь воскрешав померлих, творив чудеса і преображав душі людські. Так само і апостоли словом, проповіддю поклали початок Церкви Христової, а весь сонм Його учнів – у всіх країнах світу і у всі часи. Словами можна лікувати, величати, нарозумлювати людей, прививати їм віру й радість, відроджувати в них любов і милосердя, звіщати душам їхнім мир і спокій. Священик, як слуга Божий, повинен творити волю Божу та словами і ділами проповідувати Слово Боже. Святий Іоан Кронштадський говорив: неправильно поступають ті пастирі, які багато читають слова і писання, а самі нічого не говорять народу; вони уподібнюються до бездонної посудини, в яку скільки не лий води, вона вся пропадає. Ви, пастирі, повинні як бджоли зі всіх писань збирати мед, тобто збирати корисне і доносити до овець. Ваше життя повинно бути посвячене для пасомих, як батьки посвячують своє життя для своїх дітей. Пастирі повинні все життя збирати духовне багатство, для своїх духовних чад від якого залежить їх спасіння, а не думати тільки про своє власне збагачення. Чи не губите ви душу свою, якщо ви перенасичені пізнанням, якщо ви мудрі, як сім мудреців разом, а чадам своїм ледь вділяєте крихту, що немов впала зі столу багатого [1, с. 52].

Господь наш Ісус Христос, благословив Своїх учнів, а через них і всіх пастирів Церкви Христової: «Ідіть і навчайте всі народи хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів» (Мф. 28:19-20). Недільної проповіді священика, якою б вона не була глибокою, недостатньо для справи спасіння ввірених його опіці душ. Вважаю, що при кожному православному храмі має бути катехизаційна школа для дітей та недільна школа по вивченню Святого Письма для дорослих парафіян, не залежно від віку. Євангелізація – це перше завдання пастиря Православної Церкви. Євангелізація – це проголошення Євангелії (Доброї Новини) Божого Царства, це проповідь про присутність Бога серед людей, для того щоб наше життя з Богом було на землі і на небі. Святий апостол Павло у посланні до Римлян пише: «Віра від слухання, а слухання через Слово Христове» (Римл. 10:17). Для того, щоб людина повірила,

необхідним є слухання Слова Божого, і саме це слово православні віруючі християни повинні чути із уст свого пастиря.

Якщо провести паралель між служінням апостольським і служінням сучасних пастирів: єпископів і священників Нового Завіту, то слід звернути увагу на наступне. Наприклад святий апостол Павло був одним із найбільш ідейних людей. У нього була місія і ціль життя: «Хоч декого привести до спасіння». Заради навернення і спасіння душ людських він терпів голод, переслідування, рани, побої, і навіть смерть. Думаю, що кожен єпископ і священник коли стане перед Богом, має дати відповідь на запитання: на що витрачав свій час, і скільки душ привів до Бога? Статистика говорить, що 90 відсотків людей прийшли до Бога завдяки спілкуванню з практикуючими християнами, через проповідь священників, через читання духовної літератури, духовної преси, через слухання радіопрограм, перегляд релігійних телепередач.

Свт. Іоан Золотоустий говорив: «Саме словом ми піднімаємо душу, що впала, ним ми заспокоюємо душу, котра хвилюється, відсікаємо непотрібне, доповнюємо те, чого бракує, і звершуємо те, що необхідне для здоров'я душі» [3, с. 61]. Коли душа страждає від хвороби, є тільки один спосіб зцілення – повчання словом. Тому й написано в Святому Письмі: «Слухайте наставників ваших і будьте покірні, бо вони постійно дбають про душі ваші, як ті, що зобов'язані дати звіт» (Євр. 13:17). Тому священник повинен бути не лише добрим наставником, а й проповідником. Коли він, виступивши перед народом, почне звинувачувати тих, котрі живуть безтурботно, але потім знітиться, почне затинатися і через нестачу слів почервоніє, тоді вмить пропаде вся користь від сказаного. Обвинувачені, обурюючись сказаним і не маючи певних засобів, щоб йому помститися, через його невміння почнуть насміхатися з нього, сподіваючись прикрити свої вади. Тому треба постійно працювати над собою, і навіть ті, хто володіють великою силою слова (а її можна побачити не в багатьох), не можуть бути вільними від невтомної праці. Бо сила слова здобувається великим зусиллями. І хоч би будь-хто довів її до найвищої досконалості, але не перебуватиме в постійних трудах і вправах цю силу розвивати, той може її втратити. Тому більш освічені мають трудитися більш, ніж менш освічені. Так само й їхня недбалість завдає неоднакової шкоди: у перших вона настільки більша, настільки більшою є відмінністю тому, чим вони володіють. Останнім, якщо вони не скажуть нічого путнього, ніхто не буде докоряти. Однак перші, якщо постійно не будуть виголошувати слова, якими б перевершили думки стосовно себе, заслужать чималу похвалу, тоді як інші, якщо їхні слова не будуть викликати подиву і вражати, не тільки не отримають похвали, але зустрінуть чимало критиків.

Часто слухачі судять про проповідь не за її змістом, а за своєю думкою про проповідника. Тому той, хто своїм красномовством стоїть вище за інших, має і більше за інших трудитися. Він не може виправдовуватися тим, що через немічність людської природи не може скрізь втигати. Бо коли його проповіді не відповідатимуть тій високій думці, що склалася про нього, тоді вони будуть супроводжуватися неабиякими насмішками і критикою з боку народу.

Талановитий художник сам має бути оцінювачем свої творів. Гарними чи поганими їх вважатимуть тоді, коли розум, що їх витворив, винесе їм той чи інший вирок. А по думку сторонніх, неправдиву й недосвідчену, ніколи не треба думати. Так і той, хто прийняв на себе подвиг учителя, не повинен зважати на похвали сторонніх та занепадати духом,

коли їх немає, а подавати навчання так, щоб догодити Богові (бо саме це має бути для нього правилом і єдиною метою у найбільш старанному повчанні, а не оплески і похвала). Якщо буде похвала від людей, нехай невідкидає її; якщо не отримає її від слухачів, - нехай не шукає і не нарікає. Бо для нього достатньою і найкращою втіхою в трудах є те, коли він може усвідомлювати, що складав і направляв свої повчання для того, щоб догодити Богові [6, с.74-75].

Катехизація серед дітей і молоді має, на мою думку, велике значення у справі духовного виховання, недаремно Господь наш Ісус Христос сказав: «Пустіть дітей і не бороніть їм приходити до Мене» (Мф. 19:14). Нерідко буває, що батьки радо б пускали дітей до Господа, щоб наука Христова торкалася їхніх сердець, але парафіяльний священник не створює при церкві такої можливості, тож і вся відповідальність лежить виключно на недбайливому пастирі. Такий храм відвідують здебільшого старенькі люди, там не має молоді і дітей, отож немає і майбутнього у такої парафії. Треба пам'ятати, що елементарне виховання дітям можуть дати їхні батьки, але це виховання зводиться до навчання декількох молитов та деяких принципів християнської моралі. Все інше про Православну Віру діти дізнаються з друкованих видань та з усної проповіді священників.

Також треба розуміти, що праця з підлітками відрізняється від праці з дітьми: якщо діти слухають і сприймають або не сприймають почуте, то підлітки задають запитання, на які священник повинен бути готовим дати відповідь. Підлітки, які пізнають самих себе в цьому житті, намагаються утвердитися в суспільному середовищі. У цьому віці їм часто бракує знань у сфері статевого життя та розуміння тих змін, які відбуваються у молодому організмі, а це призводить до необдуманих кроків і помилок. Підлітковий вік – це перехід від дитинства до юності, період, коли особистість виходить з дитячого світу і претендує зайняти своє місце у світі дорослих. Однак світ не приймає її такою, бо для дорослих вона залишається дитиною. Саме це стає підґрунтям для виникнення різних конфліктів між дорослими і підлітками. Особливу увагу підлітки звертають на власну зовнішність, своє тіло, яке часто стає об'єктом досліджень. Вони прагнуть бути ідеальними, хоча мають хибне розуміння ідеалу. Відбуваються значні зміни у поведінці: часті перепади настрою, схильність до депресії, непосидючість і розсіяна увага, тривога, агресія. У цьому віці підлітки стають особливо чутливими до думок своїх ровесників, перед ними вперше гостро постають проблеми морально-етичного характеру. Загострення інтересу підлітка до себе викликає у свою чергу й підвищену чутливість до оцінки зі сторони дорослих [5, с.14-16]. Мета священника донести до підлітків Добру Новину про любов, подружжя і родину. Важливо наголосити, що всі ці речі добрі, гарні, якщо запросити у своє життя Бога, Який є Любов і дарує цю любов людині. Підлітки намагаються зрозуміти, хто вони, і шукають свою ціль у житті, а пастир повинен допомогти їм виявити позитивні риси характеру та цілі в житті, застерегти від гріха та помилок, за які доведеться розплачуватися все життя. Такий підхід у спілкуванні з підлітками допоможе їм розібратися зі своїми прагненнями, бажаннями та обов'язково допоможе зрозуміти, що «тіло – храм Духа Святого» (1Кор. 6:19).

Православний пастир повинен добре слідкувати за парафіянами, щоб вони не захоплювалися магією бо, на жаль, в сучасному світі забобони та захоплення окультизмом зустрічаються і серед християн. Це наслідки незнання Святого Письма, незрілості в духовному житті та недостатності віри. Сьогодні люди здебільшого

позбавлені почуття безпеки, тому вони намагаються будь-яким чином ухилитися від болісної невизначеності в питаннях майбутнього, здоров'я і взагалі існування. «Швидкий» лік від непевності, тривоги і безнадії пропонує окультизм. Його служителі завжди готові «допомогти». Віра в те, що магичні речі захистять від неприємностей і забезпечать фортуна – обман. Його живить людська схильність уникати відповідальності за власні вчинки. Хіба можна завдяки якомусь предмету позбутись бід, негараздів чи страждань? Наш життєвий досвід показує, що ні, не можна. Тому жоден талісман, жоден амулет насправді допомогти не може. Саме довіра до магичних знаків, наївна віра в їхню «чарівну» дію знищує в людині прагнення боротися з труднощами по-християнськи, тобто з вірою в те, що наш хрест, який ми несемо по житті, має в собі глибокий рятівний сенс. Дійсно, рятує життя лише довіра до Божої любові. Саме цей принцип нашої релігійності – здатність завжди довіряти Богові – православний християнин знищує в душі, коли одягає на себе різні талісмани, обереги, амулети. Цим він порушує Заповідь Богу, якою Господь застерігає: «Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі доли, і що в воді під землею. Не вклоняйся їм і не служи їм» (Вих. 20:4-5). Треба пам'ятати, що будь-який талісман це окультний знак. Усі, хто носить його на собі, зберігає вдома чи на роботі, надають демонам законне право контролювати власне життя, сімейні стосунки, трудову діяльність. Якщо ви вважаєте себе християнином, тоді навіщо зраджувати віру в Христа? Як можна поєднати непеєднане, наприклад: знак хреста і червону нитку – магичну мітку демонських сил? Амулети, талісмани, обереги – це не жарти. Захоплення ними може занастити душу, стати початком прокляття: «Бо Я – Господь, Бог твій, Бог заздрісний, що карає за провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, і що чинить милість тисячам поколінь тим, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей» (Вих. 20:5-6). А апостол Павло в посланні до Коринфян пише: «Бо не можете пити чаші Господньої і чаші демонської; не можете бути спільниками Господнього столу й столу демонського» (1 Кор. 10:21)

Найбільш популярними формами загублення людських душ, є примітивні магичні методи: «знімання вроків», «скидання сірників», «зливання воску», «викачування яєць». Такі явища присутні чи не в кожному місті чи селі. Священик повинен пояснювати людям, що це дуже небезпечні речі. Так, може статися, що хворому буде легше, після зливання воску, страх минув, зникло безсоння, але пізніше злий дух переслідуватиме весь його рід. Тому, хто звертався до таких знахарів треба обов'язково покаятися (в сповіді про це розповісти) і відректися від злого духа. На превеликий жаль, багато священиків не знають, як людям допомогти і що порадити.

Насамперед, священик повинен навчити своїх парафіян, що захищає й охороняє християнина «щит віри» (Еф.6:16). Найвищий і найпотужніший наш символ, не амулет, не талісман, не обєріг, а Животворчий Хрест, саме він є знаком належності до Святої Православної Церкви та готовності дотримуватися Заповідей Божих.

Астрологічна магія, відома під назвою гороскопів. Знакам зодіака приписують вплив на щоденну долю людини, гороскопи – вишуканий метод компромісу або усного пакту зі злим духом, бо людина читаючи їх вірить, надіється, починає жити згідно з гороскопом, і з часом стає жертвою зла. Навіть з іронічною цікавістю читати, як діє знак зодіаку, не варто. Так само і проголошення кожного року на честь якогось звіра (рік

півня, рік чорного дракона) теж є явним намаганням нав'язати людині якийсь знак зодіаку злого духа, аби вона стала його жертвою. Нещодавно мав можливість пересвідчитися, що є люди, які в своєму домі розміщують оцих півнів, драконів, чіпляють підкову при вході до дому і від них узалежнюють свою родину, удосконалюють способи, якби то їм отримати якесь щастя. А насправді починаються проблеми, конфлікти, розлучення, психоемоційні зриви.

Люди сповнені Святим Духом живуть за духовними законами і стають спадкоємцями Божого благословення. А ті, що охоплені духом зла, навпаки свідомо сприяють його поширенню. Вони вірять, що чим більше навколо зловісних символів, тим потужнішою стає їхня магія. Якщо хтось відчуває, що над ним чи його родиною нависло прокляття, і хоче від нього звільнитися, найперше, що потрібно зробити, це встановити причину виникнення негараздів. Другий важливий крок – покаєння та сповідання перед Богом у присутності священника у переступах та в зреченні від них. І третім кроком є рішення перестати грішити. Щоб завадити магії руйнувати своє життя, слід його привести у відповідність зі Словом Божим. Тільки тоді прокляття втратить силу. Зникнуть і проблеми, пов'язані з ним, тому що водночас із звільненням від прокляття, викорениться і його причина. Бог зі свого боку вже зробив вибір, щоб благословити, але останнє слово залишається за людиною.

Тому кожен православний пастир повинен дбати про те, щоб жоден парафіянин не заплутався в сітях магізму, які сьогодні широко розпростерті над світом, застерігати їх від поклоніння язичницького та проповідувати Слово Боже, що нести буде благословення їм.

Пастирство вимагає від пастиря ревності та відданості Богу, а разом з тим і усвідомлення відповідальності за кожну душу ввірену пастирській опіці. Всі аспекти пастирського служіння у XXI столітті ставлять перед пастирем високу ціль, вести за допомогою слова і добрих вчинків православних християн до кінцевої мети спасіння душі.

1. Ще задовго до священничого служіння навчаючись в духовному закладі майбутній пастир має працювати над духовним вдосконаленням, як стверджує святий Григорій Нісський майбутній священник «найперше мусить сам наблизитися до Бога, а потім наближати інших; найперше повинен освятити себе, а потім освячувати інших; стати сам світлом, а потім освічувати» [8, с. 35].

2. Для того, щоб пастирське служіння священника було якісним та ефективним, він повинен перш за все сформувати себе, виховати у собі ті чесноти, які будуть допомагати йому якнайкраще виконувати покладену на нього Самим Господом та Церквою місію, щоб бути для всіх корисним, як говорить апостол Павло: «для всіх я був усе, щоб спасти бодай деяких» (1 Кор. 9:22).

3. Головний обов'язок священника трудитися над спасінням людських душ, Господь наш Ісус Христос сказав: «ідіть і навчайте всі народи» (Мф.28:19). Проповідувати Слово Боже не тільки в храмі, але і поза храмом використовуючи при цьому всі сучасні засоби радіо, телебачення, інтернет. Свт. Іоан Золотоустий говорив: «Цареві довірено земні справи, а священникові – небесні». Святий Єронім говорив: «Священники вибрані Богом із народу, щоб не тільки себе самих берегли, але одночасно піклувалися про народ»



[8, с. 97 ]. Тому православний пастир повинен у першу чергу поширювати Божу славу і усувати зневагу, а потім трудитися для добра ближнього дбаючи про спасіння.

### *Література:*

1. Біблія. Книги Святого Письма Старого і Нового Заповіту: в українському перекладі І.Огієнка. Видано знагоди тисячоліття хрещення Київської Русі. 988-1988. 1524 с.
2. *Антоний (Блюм), митр. Сурожский.* Пастирство / митр. Сурожський, Антоний (Блюм). – М., 2007. – 464 с.
3. *Иоан Кронштадтский,* прав. Моя жизнь во Христе / прав. Иоан Кронштадтский. – М., 1998. – Т. 2. – 430 с.
4. *Иоан Кронштадтский,* прав. Священнику / Иоан Кронштадский. – М., 2006. – 278 с.
5. *Иоан (Шаховський), архиеп.* Філософія православного пастирства / архиеп. Іоан (Шаховський). – Л., 2015. – 24 с.
6. *Иоан Золотоустий, свт.* Повне зібрання творінь. Шість слів про священство / свт. Іоан Золотоустий. – К., 2009. – Т.1, кн. 2. – 525 с.
7. *Киприян (Керн), архим.* Православное пастырское служение / архиеп. Киприян (Керн). – М., 2002. – 334 с.
8. *Симеон Богослов, прп.* творіння «Пастирські спокуси» (пер. на укр.мову вид. «Благодатний вогонь»). – Глибока: 2005. – 24 с.
9. Тіло – храм Святого Духа. Програма статевого виховання // Посібник для вчителя. – Л., 2005. – 64 с.

УДК 271.2:2-5

*Дудченко А.В.*

*Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова*

## **ОСОБЛИВОСТІ ЛІТУРГІЙНОГО БОГОСЛОВ'Я В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ**

*В статті проаналізовано розвиток літургійного богослов'я і сучасний стан цієї молодій богословської науки, а також визначено основні напрямки її розвитку в Україні. Стаття продовжує дослідження, започатковане в Україні М.Петровичем, який запропонував декілька завдань для літургійного богослов'я в українському контексті та окреслив можливу міжконфесійну академічну співпрацю в цій галузі. Описані публікації з літургійного богослов'я в незалежній Україні, які розподіляються за жанрами антології досліджень, підручника, науково-популярної містагогії, навчального онлайн-курсу.*

**Ключові слова:** літургія, літургійне богослов'я, літургійні науки, православна церква, літургійний рух, сучасне богослов'я.

*Дудченко А.В. Особенности литургического богословия в современной Украине.*

*В статье представлен анализ развития литургического богословия и современное состояние этой молодой богословской науки, а также определены основные направления ее развития в Украине. Статья продолжает исследование, начатое в Украине М.Петровичем, который предложил ряд задач для литургического богословия в*